

”Trygghet är att ha platser
där vi kan vara oss själva och
känna att någon bryr sig”

Ungdomsenkäten LUPP 2025

Populärversion

-Ungdomars livssituation med fokus på trygghet, utsatthet och bemötande

Alvesta kommun

Beslut som rör unga ska bygga på kunskap om unga

Grunden i ungdomspolitikerna bygger på att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. För att skapa de bästa förutsättningarna för målgruppen krävs god kunskap om barn och unga, hur deras livsvillkor ser ut och vad de tycker om olika saker. Den svenska ungdomspolitikerna samt Barnkonventionen, som är lag i Sverige sedan 2020, betonar vikten av att beslut som berör barn och unga ska tas utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv. Barnkonventionens artikel 12, en av de fyra grundprinciperna, framhåller barn och ungas rätt att uttrycka sin mening och höras i frågor som rör dem.

Ungdomsenkäten LUPP (Lokal uppföljning av ungdomspolitikerna) är ett verktyg för kommuner och regioner som tas fram av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Under 2025 genomfördes den i 25 kommuner och regioner, varav Alvesta kommun är en av dem. LUPP synliggör saker som påverkar ungas hela livsmiljö och enkäten blir ett verktyg för att utveckla ungdomspolitikerna på lokal nivå. De upplevelser som unga delger blir utgångspunkt för det fortsatta arbetet riktat mot målgruppen och förutsättningarna för delaktighet och inflytande stärks.

LUPP i Alvesta kommun

Beslutet att genomföra LUPP i Alvesta kommun har tagits kommungemensamt inom ramen för Barnens bästa gäller! – i Alvesta. Syftet är att stärka levnadsvillkoren för barn och unga i kommunen. Enkäten genomförs i årskurs 7–9 på de tre högstadieskolorna Hagaskolan, Mohedaskolan, Vislandaskolan samt på Capellaskolan, som är en anpassad grundskola i Alvesta kommun.

Frågorna i enkäten rör ämnen som inflytande, situationen i skolan, hälsa, trygghet och fritid. Enkätsvaren ger en övergripande nulägesbild av hur unga har det i Alvesta kommun och vad som är viktigt för dem. Utifrån detta kunskapsmaterial får kommunen indikationer på hur unga upplever sin livssituation och vilka behov som finns hos målgruppen. Resultatet ger vägledning för insatser som behövs för att förbättra ungas livsvillkor och är ett viktigt underlag i Alvesta kommuns arbete med ungdomsfrågor både för politiker och för tjänstepersoner.

Populärversion

Resultaten från LUPP 2025 presenteras i en populärversion som ger en sammanfattande bild av ungas livssituation utifrån temat **trygghet, utsatthet och bemötande**. I de dialoger som genomförts med målgruppen utifrån resultaten i LUPP 2023 kom samtalen ofta att kretsa kring hur ungdomar är mot varandra, vilka typer av utsatthet de möter, klimatet i skolan samt deras önskemål om stöd och vuxennärvaro. Tillsammans med den nuvarande samhällsutmaningen där barn och unga både utsätts för och själva begår våldshandlingar, och där vissa riskerar att rekryteras in i kriminalitet, blir dessa frågor särskilt angelägna. Dessutom har kommunerna ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande vilket gör detta tema aktuellt och viktigt att belysa.

Populärversionen ger inledningsvis en övergripande bild av tillvaron för ungdomar i Alvesta kommun. Därefter lyfts olika områden som hälsa, skola, fritid kopplat till temat för rapporten. Allt som presenteras i denna skrift bygger på enkätsvar, åsikter, erfarenheter och tankar från unga i Alvesta kommun.

Svarsfrekvens och bakgrundsvariabler

LUPP 2025 har besvarats av 78 procent av högstadieungdomarna i Alvesta kommun.

Antal svar

Capellaskolan	19 svar
Hagaskolan	303 svar
Mohedaskolan	103 svar
Vislandaskolan	144 svar

Könstillhörighet

Tjej	44%
Kille	53%
Annan könstillhörighet	3%

Födelseland

Sverige	84%
Europa	6%
Utanför Europa	10%

Svaren har analyserats utifrån olika parametrar som kön, skola och födelseland. Jämförelser har också gjorts med hur det såg ut 2023. Enkäten riktad till elever på anpassad skola har ett färre antal frågor. Svaren från Capellaskolan har därför lyfts in där jämförelse går att göra på skolnivå.

Kompletterande frågeställningar och kunskapsinhämtning av ungas röster

För att fördjupa kunskapen kring årets tema har LUPP-enkäten kompletterats med tre fördjupningsfrågor som handlar om utsatthet, ensamhet och bemötande i kontakt med vuxna. Ungas röster har även fångats upp genom:

- *“LUPP on tour”* som genomförts inför LUPP 2025 på högstadieskolor, fritidsgårdar och bibliotek där elever fick möjlighet att besvara frågor utifrån trygghet, utsatthet och bemötande.
- Unga kommunutvecklarens arbete sommaren 2025 med fokus på trygghet i offentliga miljöer.
- Samtal som genomförts med målgruppen under året.

Svaren och citat från ungdomarna har vävts in i populärversionen.

Livet som helhet

LUPP 2025 visar att högstadieungdomar i Alvesta kommun över lag är nöjda med sin livssituation. När det gäller livet som helhet svarar 89 procent att de är ganska eller mycket nöjda, vilket ligger på samma nivå som 2023. Utlandsfödda är mer nöjda än de som är födda i Sverige och killar är generellt sett mer nöjda än tjejer. Likt 2023 så är det individer som angett annan könstillhörighet som i störst utsträckning svarar att de känner missnöjdhet på flera områden. Sett till respektive skola syns ett försiktigt positivt resultat vad gäller livet som helhet på Hagaskolan medan resultatet på Mohedaskolan och Vislandaskolan är något försämrat.

De områden som ungdomarna är mest nöjda med är familjen och kompisar medan ekonomi och skolan är de områden de är minst nöjda med. Trots att ekonomi är ett område där nöjdheten är lägre, uppger ändå fler ungdomar 2025 än 2023 att de är nöjda med sina pengar. Enkätresultatet visar också på en minskad oro för familjens ekonomiska förutsättningar.

Nio av tio har en positiv syn på framtiden och 75 procent uppger att de mår ganska eller mycket bra. Även i dessa frågor skattar sig killar högre än tjejer och individer med annan könstillhörighet. På skolnivå syns ingen skillnad när det gäller positiv framtidssyn.

Skolan utgör en betydande del av ungdomars vardag och är en viktig skyddsfaktor. I enkäten svarar 85 procent att de är nöjda med skolan och 70 procent att de delvis eller helt trivs med stämningen där. Fyra av fem tycker ganska eller mycket bra om sina lärare. Några områden som får höga betyg av eleverna är tillgången till digitala verktyg och skolbiblioteket.

Över 90 procent av högstadieungdomarna i Alvesta kommun upplever i stor utsträckning att de har en bra fritid. Precis som 2023 är de vanligaste fritidssysselsättningarna att streama film, serier, titta på Youtube, träna, idrotta, gå på gym och umgås med kompisar. Tjejer träffar oftast sina vänner hemma, medan killar främst ses utomhus eller i samband med idrottsaktiviteter. Under 2025 har besöken på fritidsgårdarna ökat. Ungefär en tredjedel svarar att de går dit.

“Hänga med vänner, vara ute och spela fotboll.”

Inflytande och delaktighet

”Försök förstå ungdomarna på bästa sätt”

Drygt en femtedel av högstadieungdomarna i Alvesta kommun är intresserade av politik och samhällsfrågor. Intresset för vad som händer i andra länder är betydligt högre, där 42 procent säger att de är engagerade. Killar visar generellt större intresse än tjejer, och utlandsfödda ungdomar är mer intresserade av politik, samhällsfrågor och händelser i omvärlden än svenskfödda. Även ungdomar med två förvärvsarbetande föräldrar uppger ett något högre intresse.

Det vanligaste sättet för unga att engagera sig är genom att diskutera politik och samhällsfrågor med vänner eller familj (39 procent) eller genom att gilla och dela inlägg på sociala medier (27 procent). Färre har försökt påverka genom mer konkreta handlingar, som att lämna medborgarförslag, delta i demonstrationer, engagera sig politiskt eller kontakta beslutsfattare i kommunen. När det gäller viljan att påverka kommunala frågor finns det inga tydliga skillnader mellan kön eller födelseland.

En negativ trend syns när det gäller kunskap om hur man kan påverka i kommunen. Antalet som inte vet vart man kan vända sig har ökat från 45 procent 2023 till 62 procent 2025. Dessutom anger 79 procent att de inte vill vara med och påverka, främst på grund av bristande intresse eller en upplevelse av att det ändå inte gör någon skillnad. Även tilliten till vuxna och politiker har minskat. I den senaste mätningen uppger 42 procent att de har förtroende för politiker och 64 procent för vuxna i allmänhet. Killar har högre förtroende än tjejer, medan ungdomar med annan könstillhörighet uppger lägst tillit. Utlandsfödda ungdomar har i sin tur högre förtroende för både politiker och vuxna i allmänhet än svenskfödda.

”Vuxna kan inte göra något åt saken, de hjälper inte”

Barnkonventionen

När ungdomarna bedömer hur vuxna förhåller sig till barnets rättigheter uppger 34 procent att de tror att vuxna har viss kännedom om Barnkonventionen, men att de tvivlar på att de flesta vuxna faktiskt tar barnets rättigheter på allvar. Samtidigt säger 36 procent att de upplever att vuxna känner till barnkonventionen och aktivt försöker beakta barnets rättigheter. När det gäller ungdomarnas egen kunskap uppger en tredjedel att de har en grundläggande förståelse för sina rättigheter enligt Barnkonventionen, men att de inte riktigt vet hur dessa rättigheter fungerar i praktiken. Endast 22 procent anser att de både känner till Barnkonventionen och förstår vad den innebär i deras vardag.

Hälsa

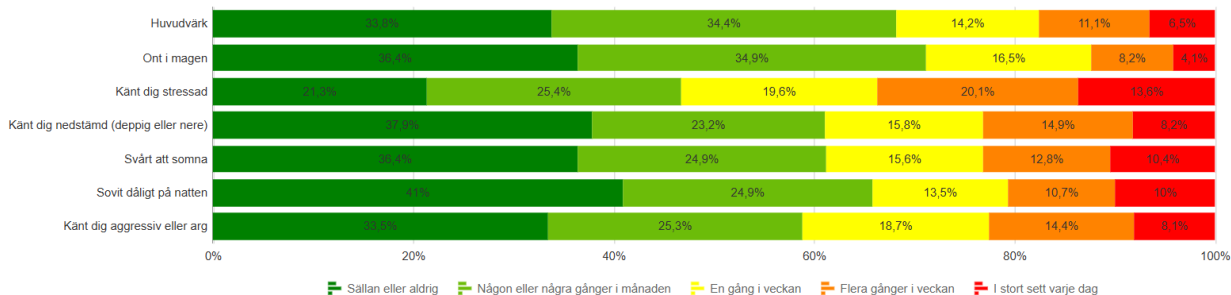
Att utsättas för mobbning, våld eller att känna sig otrygg påverkar unga på många olika sätt. I Friendsrapporten från 2024 lyfts att utsatthet och otrygghet i skolan kan få konsekvenser för hälsan. Även Barnombudsmannens rapport *Ni måste hinna före 2025* beskriver hur mobbning lämnar djupa spår och får en stark negativ påverkan på ungdomars psykiska hälsa, självkänsla och känsla av samhörighet.

”De ska fråga hur man mår.”

*”Jag vill ju såklart att de bryr sig men framför allt göra något åt saken.
Inte bara stötta mig utan också hjälpa mig.”*

”Försöka prata med barnen om hur de känner sig, förstå hur de känner sig.”

När det gäller hälsan svarar tre fjärdedelar av ungdomarna att de mår ganska eller mycket bra, vilket är en positiv förändring från 2023. En jämförelse mellan skolor visar att Capellaskolans elever skattar sin hälsa högst (87 procent) följt av elever på Hagaskolan (80 procent), Vislandaskolan (72 procent) och Mohedaskolan (64 procent). Sett till ålder så försämras den upplevda hälsan med stigande årskurs. Killar bedömer sin hälsa som bättre än tjejer. Sämst mår individer som anger annan könstillhörighet. Individer med endast en förvärvsarbetande förälder skattar sin hälsa något lägre jämfört med de som har två eller ingen förvärvsarbetande förälder.

De vanligaste besvären som ungdomar upplever 2025 är samma som 2023, det vill säga att känna sig stressad, att känna sig aggressiv eller arg samt att känna sig nedstämd. Tjejer och individer med annan könstillhörighet skattar högre på alla typer av stresssymptom. Ungdomar födda i Sverige rapporterar något fler besvär än de som är födda utomlands. Sett till årskurs anger elever i årskurs 9 de högsta nivåerna oavsett typ av besvär. När ungdomarna får beskriva vad de tror orsakar deras besvär är skolarbetet den vanligaste förklaringen. Därefter följer svarsalternativen ”vet inte” och ”kompisar”. Även sociala medier och en osäker framtid lyfts som orsaker.

Sociala relationer är viktiga för barn och ungas hälsa och enligt Folkhälsomyndigheten visar både svenska och internationella studier att det finns ett tydligt samband mellan ensamhet och såväl psykisk som fysisk ohälsa. En majoritet av högstadieungdomarna i Alvesta kommun svarar att de varken känner sig ensamma eller utanför. En fjärdedel av målgruppen upplever dock ensamhet eller utanförskap i skolan, 13 procent upplever detta på fritiden och 6 procent inom familjen.

I samtal med ungdomar lyfter de exempel på när eller varför man kan känna sig ensam och/eller utanför:

- Att man inte har några vänner.
- När man blir behandlad annorlunda.
- Att man oavsiktligt är med någon mer och inte tänker på att andra är ensamma eller känner sig bortvalda.
- Många håller sig enbart till sin grupp av kompisar vilket gör det svårt för andra att komma in.
- När man inte förstår.
- Om man känner sig annorlunda och/eller inte riktigt passar in.
- Om man är tre vänner men två sitter tillsammans exempelvis i klassrummet.
- Om man inte har någon kompis och inte vågar fråga andra om man får vara med.
- Om kompisar gör saker tillsammans utan att fråga om man vill vara med.
- Om man tycker att en person är annorlunda och inte vill vara med hen för det.
- Om alla utom en har någon att vara med.

”Jag skulle säga att jag kände mig ensam första året av högstadiet, men det var svårt tyckte jag att passa in.”

“Man kan känna sig ensam för att folk snackar skit om varandra.”

”De hänger utan en, frågar inte om man vill vara med, blir inte inbjuden till saker, lyssnar inte när man pratar.”

”Om kompisarna inte är emotionellt mogna för och inkludera en.”

När det gäller alkohol, narkotika, tobak och spel om pengar svarar över 80 procent att de aldrig röker, snusar, dricker eller spelar om pengar. Ett fåtal elever svarar att de har använt narkotika. Ungefär hälften uppger att de dricker energidryck någon gång i månaden eller oftare. Det är något fler killar som uppger att de spelar om pengar och dricker folköl medan en något högre andel tjejer dricker energidryck och röker e-cigarett. Dock är skillnaderna mellan könen små.

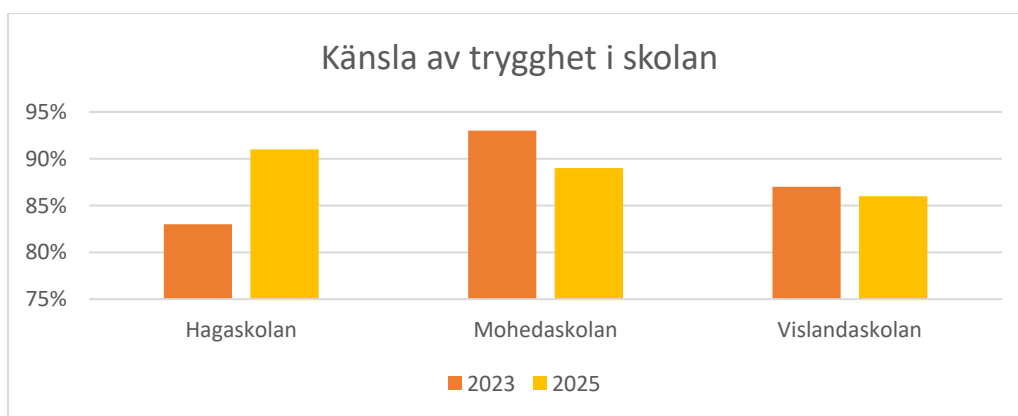
Skola

I Friendsrapporten 2024 lyfts hur viktigt det är att elever trivs och känner sig trygga i skolan för att kunna ta till sig kunskap och prestera. Utsatthet och otrygghet kan påverka både måluppfyllelse och närvaro negativt. En central framgångsfaktor för en trygg skolmiljö är tillitsfulla relationer mellan elever och vuxna. Det handlar både om att elever upplever att de kan vända sig till en vuxen när något i skolan är svårt och att vuxna i sin tur ser elevers behov, stöttar och anpassar undervisningen därefter.

”Det funkar ganska bra, vissa är trevliga andra är hopplösa men det funkar.”

I LUPP-enkäten 2025 svarar ungefär sju av tio elever att de trivs med stämningen på sin skola och trivseln är som högst i årskurs 7. Eleverna på Hagaskolan trivs något bättre än eleverna på de två andra högstadieskolorna. Killar rapporterar högre trivsel än tjejer medan födelseland inte verkar påverka hur bra eleverna trivs i skolan.

Det är 90 procent av eleverna som svarar att de är trygga i skolan vilket är en ökning med fem procent från 2023. Killar är något tryggare än tjejer. Högst andel otrygga finns i gruppen som uppgett annan könstillhörighet. Diagrammet nedan visar hur känslan av trygghet i skolan såg ut på Hagaskolan, Mohedaskolan och Vislandaskolan 2023 och 2025.

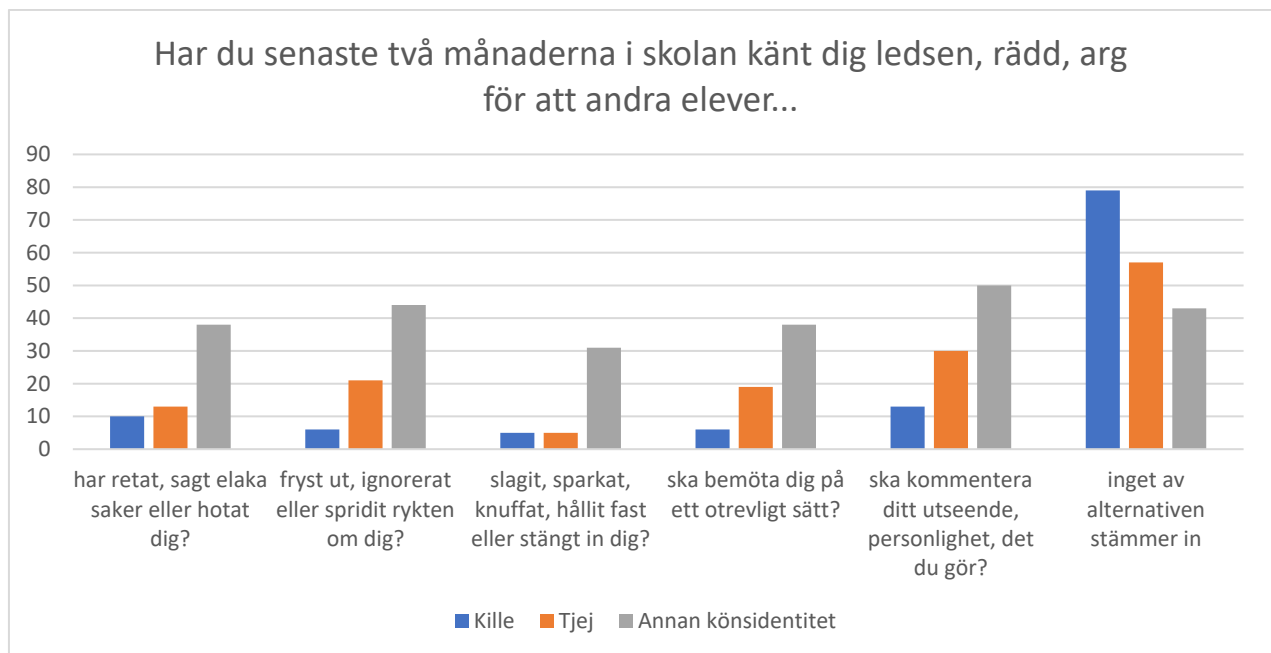

I enkäten riktad mot anpassad skolan formuleras frågorna om trygghet i skolan på ett annat sätt. Av eleverna på Capellaskolan svarar 87 procent att de är trygga på rasterna och 73 procent att de inte är rädda för någon i klassrummet.

”När det är vuxna och många elever känner jag mig trygg.”

“Man ska inte samla in telefoner i högstadiet, för om du känner dig ensam så är telefonen en trygghet hos många.”

“Jag tycker det kan finnas fler vuxna som går runt på skolan.”

Diagrammet visar, i procent, hur många elever som känt sig ledsna, rädda eller arga för att andra elever har eller ska utsätta dem för olika saker i skolan.

”När alla är emot en och tar någon annans sida.”

Sett till bemötande och likabehandling mellan ungdomar och vuxna på skolan svara eleverna så här:

- 62 procent upplever att **elever och lärare bemöter varandra med respekt** vilket är en liten ökning jämfört med 2023. Det är ingen större skillnad mellan skolorna. Fler killar än tjejer upplever detta.
- 63 procent svarar att **lärare behandlar killar och tjejer lika**. Detta har ökat något på alla skolor jämfört med 2023. Fler tjejer samt elever födda utanför Sverige upplever att det stämmer.
- 72 procent upplever att **möjligheten att få extra stöd och hjälp av lärarna** är mycket eller ganska bra, vilket är en marginell minskning jämfört med 2023. Det är 78 procent av killarna och 67 procent av tjejerna som upplever att man kan få stöd. Det är högre andel i gruppen ej är födda i Sverige som upplever god möjlighet till stöd från lärare.
- 75 procent tycker att **elevhälsan** är bra. Fler killar än tjejer väljer något av svarsalternativen mycket eller ganska bra. Lägst tillit har gruppen som uppgett annan könstillhörighet.

”Fler vuxna som rör sig i korridorerna, att man kan lätta hitta en vuxen om det händer något och om man vill prata.”

”Man har inte respekt i skolan mot andra. Man mobbar och hotar folk.”

När det gäller förekomst av mobbning, kränkning, sexuella trakasserier, rasism och våld samt om skolan agerar svarar eleverna så här:

- 29 procent uppger att **mobbning förekommer i min skola** vilket är en liten minskning jämfört med 2023. Tjejer samt elever som angett annan könstillhörighet uppger i högre utsträckning att det stämmer. Förekomst per skola: Hagaskolan 24 procent, Mohedaskolan 25 procent, Vislandaskolan 42 procent.
- 12 procent svarar att **sexuella trakasserier förekommer i min skola** vilket är oförändrat jämfört med 2023. Könsskillnaderna är små, men en något högre andel tjejer samt elever som angett annan könstillhörighet uppger detta. Förekomst per skola: Hagaskolan 10 procent, Mohedaskolan 12 procent, Vislandaskolan 16 procent.
- 31 procent anger att **rasism förekommer i min skola**. Detta är en ökning med sex procent jämfört med 2023. Det är fler tjejer som upplever att det förekommer 2025 till skillnad från 2023 då fler killar som svarade detta. Förekomst per skola: Hagaskolan 23 procent, Mohedaskolan 38 procent, Vislandaskolan 43 procent.
- 24 procent svarar att **våld förekommer i min skola** vilket är en marginell minskning från 2023. Könsskillnaderna är små men en något större andel killar samt elever som angett annan könstillhörighet svarar att det existerar. Förekomst per skola: Hagaskolan 26 procent, Mohedaskolan 20 procent, Vislandaskolan 22 procent.
- 44 procent anger att **skolan agerar om en lärare kränker en elev**. Siffran är något högre jämfört med 2023 och ökningen syns i alla årskurser. En något högre andel killar än tjejer anser att skolan agerar.
- 52 procent svarar att **skolan agerar om en elev mobbar en annan elev** vilket är en ökning jämfört med 2023. Killar tycker att skolan är bättre på att agera.

När det gäller om det förekommer mobbning, sexuella trakasserier, rasism eller våld är det elever i årskurs 8 som i högre utsträckning uppger att detta stämmer till stor del eller helt. Elever i årskurs 7 väljer oftare svarsalternativet ”vet inte” jämfört med elever i årskurs 8 och 9. Något fler svenskfödda elever anser att mobbning, sexuella trakasserier och våld förekommer. Det är ingen skillnad utifrån födelseland på frågan om rasism förekommer. När det gäller skolans agerande både vid kränkning och mobbning ses en positiv förändring på Mohedaskolan, Hagaskolan har en försiktig ökning medan Vislandaskolan visar en negativ trend. En högre andel elever som är födda utanför Sverige upplever att skolan agerar.

Lärarna ska försöka prata med en lugn ton även om de blir väldigt arga på någon.

Agera mer genom att prata mer om det som hänt och att de ska reagera direkt. Även om de har en lektion så ska de agera direkt och stoppa direkt.

Lärarna säger att vi inte försöker, men det gör vi.

Försök att få slut på det och snacka mer om det som hänt. Inte bara skrika utan försök lyssna och förstå vad som hänt. Att personerna får hjälp på något sätt om det är allvarlig.

Jag känner mig trygg överallt men mest i cafeterian för det är många lärare där om något händer.

Klimatet i skolan är ibland lugnt, ibland stökigt och otryggt.

Killar försöker vara roliga och säger taskiga saker.

Klimatet i skolan är lite stökigt men hyfsat bra.

Om det hade gått runt lite fler lärare på skolan så hade man känt sig trygg, till exempel i matsalen och så. Att man inte känner sig ensam runt andra elever och att de kommer attackera en.

Alla har någon att vara med sen är det en som inte har hittat någon för att alla kanske tycker att den är annorlunda och inte vill vara med hen för det.

Folk kommenterar andra och trycker ner andra utan anledning.

Klimatet i skolan är bra, känner mig trygg. Detta är det jag upplever.

Fritid och samhälle

Folkhälsomyndigheten betonar att en meningsfull fritid är viktig för folkhälsan då den främjar fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. Fritidsaktiviteter kan bidra till glädje, gemenskap och trygghet. I LUPP 2025 svarar 77 procent att det finns ganska mycket eller mycket att göra på fritiden vilket är en ökning från 2023. Ökningen syns i alla grupper oavsett kön. En faktor som påverkar ungas möjlighet att delta i fritidsaktiviteter är kostnaden. Jämfört med 2023 är det en lägre andel ungdomar 2025 som uppger att fritidsaktiviteter delvis eller helt kostar för mycket.

Åtta av tio ungdomar uppger att de tränar, idrottar eller går på gym på sin fritid. Jämfört med 2023 syns en ökning bland killar, medan tjejer ligger kvar på samma nivå som tidigare. Nästan tre fjärdedelar känner sig trygga när de tränar eller deltar i andra organiserade fritidsaktiviteter, vilket är i stort sett oförändrat sedan 2023. Samtidigt finns det en liten grupp, omkring tre procent, som uppger att de aldrig känner sig trygga i dessa sammanhang.

”Jag är trygg när jag tränar för att tränarna peppar och vill det bästa med en.”

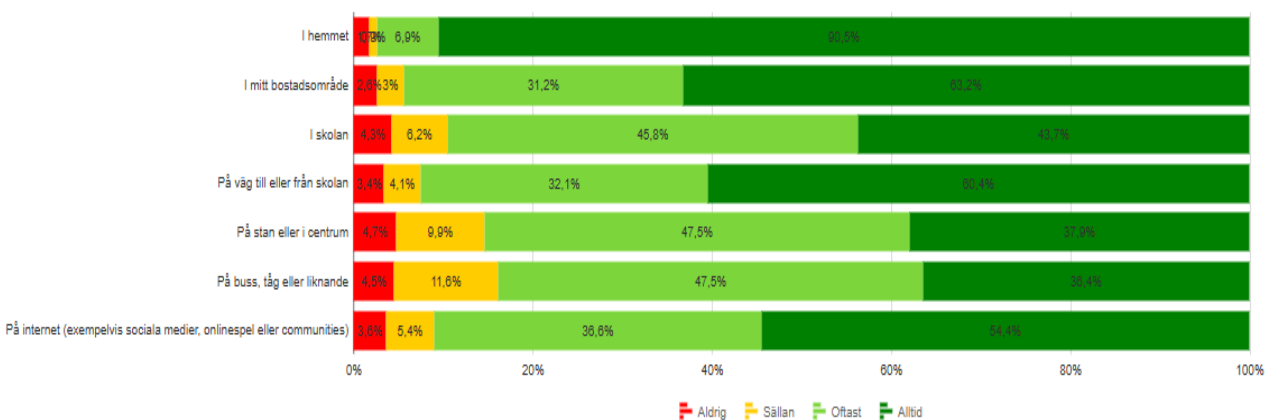
En tredjedel av ungdomarna uppger att de besöker fritidsgården en gång i veckan eller oftare. Det är betydligt fler killar som tjejer som går dit. Proportionellt sett är det fler elever på Mohedaskolan och Vislandaskolan som regelbundet besöker fritidsgården jämfört med eleverna på Hagaskolan. Känslan av trygghet på fritidsgårdarna har ökat och gått från 61 procent 2023 till 70 procent 2025. Det är fyra procent som svarar att de aldrig är trygga där.

När det gäller trygghet under fritiden visar LUPP 2025 att killar i större utsträckning än tjejer oftast eller alltid känner sig trygga under träning, organiserade fritidsaktiviteter och på fritidsgården. Samtidigt är det också vanligare att just killar uppger att de aldrig känner sig trygga. Den grupp som generellt känner sig minst trygg är ungdomar som angett en annan könstillhörighet. Ungdomar födda i Sverige svarar i högre grad att de känner sig trygga i dessa miljöer jämfört med ungdomar födda i andra länder.

I samtal med ungdomar framkommer att de kopplar trygghet till platser där de kan utöva sina intressen som på fotbollsplanen, i stallet, i gymnastikhallen eller på scouterna. Trygghet förknippas också med nära personer som vänner, familj och släkt. Hemmet lyfts ofta som den tryggaste platsen och beskrivs som en plats där de kan vara sig själva, koppla av och få en paus från skolans stress.

Den upplevda tryggheten i kommunen är generellt sett hög (se diagram nedan). Tryggheten har ökat inom de flesta områden som i bostadsområdet, på stan eller centrum samt på internet jämfört med 2023. Det har däremot inte skett någon signifikant förändring vad gäller till eller från skolan samt i hemmet. Killar känner sig tryggare än tjejer på de flesta platser. Störst skillnad mellan könen är det i skolan, på internet samt på buss, tåg eller liknande. Individuer som uppgett annan könstillhörighet är mindre trygga över lag oavsett plats. Ungdomar som inte är födda i Sverige uppger generellt en högre upplevd trygghet, med undantag på stan eller i centrum, än de som är födda i landet.

Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?

“Jag känner mig trygg hemma! För då är jag omgiven av alla människor jag älskar.”

“Jag är lite rädd när jag går ute på kvällen i Alvesta.”

”Otrygg när man är helt själv ute, speciellt ute när de är mörkt.”

”Otrygg på platser där folk är för fulla.”

Under sommaren 2025 genomförde unga kommunutvecklare en enkätundersökning och intervjuer med ungdomar mellan 13–20 år i Alvesta kommun. Syftet var att få en fördjupad förståelse för hur unga i kommunen upplever trygghet och otrygghet i sin vardag. Resultatet visar att ungas trygghetskänslor formas av en kombination av sociala relationer, miljöfaktorer och tidigare erfarenheter. Nedan sammanfattas de mest framträdande trygghets- och otrygghetsfaktorerna som framkom i undersökningen.

Trygghetsfaktorer:

- Att bo på en liten ort där man känner de flesta
- God polisnärvaro
- Närvaro av fältare
- Starka sociala nätverk
- Respekt och tolerans i omgivningen
- Tillgång till mötesplatser, exempelvis fritidsgården

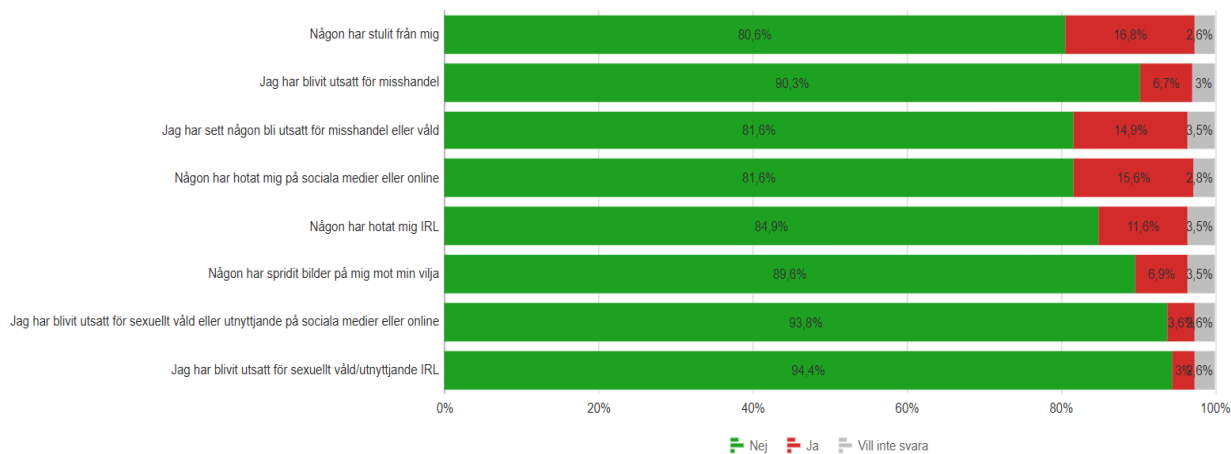
Otrygghetsfaktorer:

- Brottslighet samt risk för våld och sexuella trakasserier
- Stereotyper, fördomar och sociala förväntningar
- Otrygga eller dåligt utformade miljöer
- Bristande belysning
- Tidigare negativa erfarenheter
- Samhälleliga normer som skapar begränsningar eller osäkerhet

Utsatthet

Ungdomarnas upplevelser av olika former av utsatthet har undersökts genom frågor som rör händelser de kan ha varit med om under de senaste månaderna.

Som framgår av diagrammet ovan är de vanligaste formerna av utsatthet som ungdomar rapporterar att ha drabbats av stöld, att ha bevittnat misshandel eller våld samt att ha blivit hotade på sociala medier. Jämfört med 2023 kan en positiv trend noteras inom samtliga områden, även om förändringarna är relativt små. På Hagaskolan och Vislandaskolan är stöld den mest förekommande händelsen, medan elever vid Mohedaskolan i högre utsträckning anger att de sett någon annan bli utsatt för misshandel eller våld. På alla tre skolor är hot på sociala medier eller andra digitala plattformar den näst vanligaste formen av utsatthet. När resultaten bryts ned på kön framkommer att killar generellt sett är mer utsatta än tjejer. Det är bara frågorna om utsatthet för sexuellt våld eller utnyttjande IRL samt på sociala medier/online som det är högre andel tjejer än killar, dock är skillnaderna mellan könen är små. När det gäller att ha bevittnat våld finns ingen skillnad mellan könen. Det är något vanligare att ungdomar födda i Sverige svarar att de har varit utsatta inom samtliga kategorier. Av eleverna på Capellaskolan svarar 13 procent att någon stulit från dem och 27 procent att någon slagit eller sparkat dem det här året.

”Ibland har man respekt men det finns folk som inte har respekt och inte har gränser och brukar lägga onödiga kommentarer.”

“Kommentarer sker oftast bland kompisar som skämt som går för långt.”

När det gäller mobbning, trakasserier eller utfrysning uppger sju procent att de har blivit utsatta under en längre tid, medan 19 procent uppger att det har inträffat vid enstaka tillfällen. Det är en liten ökning jämfört med 2023. Den i särklass vanligaste platsen där händelserna förekommer är i skolan men det förekommer även på internet eller via mobil, på fritidsgården

samt på väg till eller från skolan, om än i mindre omfattning. När resultaten på frågorna analyseras utifrån kön framgår att en större andel tjejer och ungdomar som uppgett annan könstillhörighet svarar att de har blivit utsatta. Resultaten visar även att en högre andel ungdomar födda i Sverige uppger utsatthet jämfört med de som är födda utomlands. Procentuellt är det fler elever på Capellaskolan som svarat att de ibland har blivit mobbad under senaste året.

Det är 12 procent som svarar att de vid flera tillfällen har blivit orättvist behandlade på ett sätt som påverkat deras mående negativt medan 19 procent uppger att detta har inträffat vid enstaka tillfällen. Tjejer känner sig främst orättvist behandlade av sina vänner, killar svarar annan person och individer som uppger annan könstillhörighet anger andra elever/ungdomar. När det gäller personal inom olika verksamheter är det framför allt skolpersonal som ungdomar upplever sig bli orättvist behandlade av. När de ombeds ange orsak till att de blivit orättvist behandlade anger de flesta att de inte vet vad som ligger bakom. Det näst vanligaste svaret är deras utseende. Svaren visar att en högre andel ungdomar födda i Sverige uppger att de blivit orättvist behandlade jämfört med de som är födda utomlands.

“Jag har varit med om att folk har kommenterat mitt utseende väldigt många gånger.”

”Kommentarer på utseende, vart man kommer ifrån, beteende, mest utseende.”

”Ledsen när en sa något elakt och då kom en lärare och pratade.”

Vart man kan vända sig

En majoritet, 83 procent, uppger att de vet vart de kan vända sig för att få stöd om de blir illa behandlade eller mår dåligt. Det finns inga nämnvärda skillnader mellan ungdomar födda i Sverige och de födda utomlands, och inte heller mellan killar och tjejer.

Medskick från ungdomarna

För ungdomar i Alvesta kommun varierar tryggheten mellan olika miljöer och situationer. Hemmet och fritidsaktiviteter upplevs som tryggast, medan ensamhet utomhus skapar mest otrygghet. I skolan finns både positiva och negativa upplevelser. Förekomst av stress, stök, kränkningar och våld skapar en otrygg miljö.

En viktig synpunkt som ungdomarna framhåller är vikten av att vuxna lyssnar aktivt, agerar direkt vid incidenter och bygger förtroendefulla relationer. Många efterfrågar fler närvarande vuxna såsom lärare, fritidsledare, fältare och poliser samt ett tydligare arbete för att förhindra mobbning, hot och våld. De lyfter även behovet av tryggare miljöer, mötesplatser, bättre belysning, minskade fördomar och fler aktiviteter som motverkar utanförskap.

Vad unga tycker är viktigt för att känna sig trygga:

- Trygghet ökar när andra, särskilt vuxna, finns i närheten.
- Vuxna ska bygga relationer, agera lugnt när något händer, försöka förstå ungas känslor samt vad det är som har hänt.
- Att det finns vuxna som rör sig i skolan och ute i samhället.
- Samtal i skolan om bemötande, hot och våld samt dess konsekvenser.
- Vuxna ska ha nolltolerans mot hot och våld, vara uppmärksamma på vad som sker, agera direkt vid konflikter, arbeta för att lösa dem och förklara konsekvenser.
- Hårdare konsekvenser som avstängning eller kvarsittning. Hemringning hjälper sällan.
- Stöd till både den utsatta och den som utövat våld, så att beteendet inte upprepas.
- Erbjudna hjälp via kurator/psykolog för att bearbeta händelser.

Vad unga beskriver är ett bra bemötande från vuxna:

- Vuxna ska lyssna, ställa frågor om hur man mår och vad som hänt samt ge stöd och tips.
- Vuxna visar att de lyssnar genom ögonkontakt, engagemang, att de tar sig tid samt följer upp.
- Vuxna ska vara snälla, lugna, respektfulla, trevliga, ärliga, förstående, icke-dömande samt hålla löften.
- Viktigt att vuxna gör något åt det som lyfts i samtal samt återkopplar det som görs.

Vad unga tycker att de själva ska göra:

- Förstå vad ordet nej betyder.
- Visa respekt och vara snällare mot varandra.
- Att inte använda våld själva för då agerar andra på samma sätt.
- Att inte hetsa upp situationen eller filma när det är slagsmål.
- Säga till en vuxen.

”Det syns på ögonen när
vuxna lyssnar”

Populärversionen av LUPP 2025 är sammanställd av Ellen Wikerstål, samordnare, och Clara Gustavsson, kultursekreterare.

Svaren på alla frågor i LUPP 2025 finns på Alvesta kommuns hemsida, www.alvesta.se